

ITEMI PE CAPITOLE

GÂNDIRE CRITICĂ

Capitolul 1: Introducere în logică și argumentare

1. Principiul identității este cel mai bine interpretat ca asertând că, în același timp și din aceeași perspectivă (sub același raport):
 - a. nimic nu rămâne identic cu sine însuși, totul se transformă
 - b. există două entități distincte care sunt la fel, sunt identice
 - c. orice obiect este identic numai cu sine însuși
 - d. toate entitățile dintr-o anumită clasă/categorie de obiecte sunt la fel, sunt identice

2. Potrivit principiului non-contradicției, în același timp și din aceeași perspectivă (sub același raport), o propoziție oarecare și negația ei:
 - a. nu pot fi împreună false, dar pot fi împreună adevărate
 - b. nu pot fi împreună adevărate, dar pot fi împreună false
 - c. nu pot fi nici împreună adevărate, nici împreună false
 - d. pot fi atât împreună adevărate, cât și împreună false

3. Potrivit principiului terțului exclus, în același timp și din aceeași perspectivă (sub același raport), o propoziție oarecare și negația ei:
 - a. nu pot fi împreună false, una dintre ele trebuie să fie adevărată
 - b. nu pot fi împreună adevărate, una dintre ele trebuie să fie falsă
 - c. nu pot fi nici împreună adevărate, nici împreună false
 - d. pot fi atât împreună adevărate, cât și împreună false

Fie textul:

„În epoca noastră marcată de televiziunile comerciale, «poporul» a preluat puterea prin intermediul telecomenzii și a cerut «să se vadă pe sine» la TV, nu (doar) anchormeni, moderatori, intelectuali și showmen profesioniști. Au apărut așadar niște producții în care protagoniștii erau oameni obișnuiți: uneori puși în situații-limită (precum în transmisiuni de tipul Survivor), alții în situații de viață cotidiană (precum în emisiunile despre bărbați care își înșală nevestele, despre familii care fac «schimb de mame» etc.). Iluzia realității i-a dat publicului satisfacția că a devenit cu adevărat personajul principal la TV [...]. Inutil să adăugăm că e doar o iluzie [...].

Același fenomen, dar la altă scară și cu alte mijloace se petrece pe Internet [...]. Oricine este un potențial «producător de conținut» pe care îl poate plasa în rețea. Prin intermediul unui blog, oricine poate deveni «autor», făcându-și publice impresiile și ideile, povestind ce a visat azi-noapte sau dacă micul dejun i-a provocat indigestie, comentând filme și cărți, exprimându-și opiniile politice ș.a.m.d. Prin Facebook și altele asemenea s-au născut «rețele sociale» care îi pun pe oameni în legătură cu semenii de-ai lor care au idei, interese, pasiuni comune. [...]. Prin asta (și prin altele, multe altele), existența omului de azi «se mută» tot mai mult în rețea. Nu mai e vorba despre o simplă «dependență de Internet», ci de emoții, trăiri, cunoștințe ale căror surse și resurse «vin» din rețea, nu din lumea reală.

Google, invenție genială a unor studenți superdotați, Sergey Brin și Larry Page, a apărut ca o «cheie universală», ca o tentativă de a ordona, clasifica, ierarhiza lumea haotică a Internetului, iar acum, prin optimizare permanentă, își asumă misiunea de a deveni «motorul de căutare perfect», care «înțelege exact ce vrei să spui și îți dă exact ceea ce vrei». În ultimă instanță, Google ar trebui să devină «ceva la fel de inteligent ca oamenii sau chiar mai inteligent», spunea Larry Page. Inteligență artificială, așadar, după cum declara celălalt fondator: «Cu siguranță, dacă am avea toată informația lumii atașată direct la creier sau un

creier artificial mai deștept decât al nostru, am fi într-o situație mai bună» (interviu în Newsweek, 29 martie 2004, <http://www.newsweek.com/id/148272>).

În noile circumstanțe tehnologice, era timpul să apară și altfel de dezbateri, care să depășească impasul celor vechi, axate pe disputa între «conținuturi» și reduse, practic, la opoziția între «superficialitate» și «cultură», între «divertisment lejer» și «valori». Nicholas Carr, autorul unor cărți despre noile tehnologii, a publicat în august 2008, în The Atlantic, un articol care a fost apoi îndelung comentat, pro și contra: «Is Google Making Us Stupid? What the Internet is doing to our brains» (<http://www.theatlantic.com/doc/200807/google>). Ambiția fondatorilor Google de a crea inteligență artificială prin care să rezolve probleme altădată de nerezolvat este legitimă, crede Carr. Dar asumția lejeră că am fi într-o situație mai bună dacă ne-am putea conecta la creier toată informația lumii e greșită: «Sugerează credința că inteligența este rezultatul unui proces mecanic, o serie de pași discreți care pot fi izolați, măsurați și optimizați. În lumea Google, în care pătrundem când suntem online, nu prea e loc pentru indistinția contemplării. Ambiguitatea nu e o poartă spre înțelegere, ci o defecțiune care trebuie reparată. Creierul uman e doar un computer depășit care are nevoie de un procesor mai rapid și de un hard disk mai mare.» Efectele sunt așadar asupra creierului uman și asupra felului nostru de a gândi. Iar Internetul în ansamblu predispune la lene intelectuală, la lectura de suprafață a unor texte scurte, doar pentru a culege din ele «informația optimă», și distruge astfel lectura de profunzime. Și, implicit, gândirea profundă, în care un rol esențial îl are contemplarea [...].

Nicholas Carr vede în Internet cam aceleași efecte pe care le reproșa Giovanni Sartori televiziunii în cartea sa Homo Videns. Televisione e post-pensiero (Laterza, 1998; tradusă la Editura Humanitas în 2005): modificări antropogenetice, schimbarea felului de a gândi, format timp de milenii pe baza activităților intelective ale scrisului și cititului. Or, în zilele noastre, copiii devin «consumatori TV» înainte de a învăța să scrie și să citească, ceea ce în timp va aduce schimbări la nivelul speciei umane." (Mircea Vasilescu – Iar moare cultura?, <https://dilemaveche.ro/sectiune/editoriale-si-opinii/situatiunea/iar-moare-cultura-611089.html>)

4. În contextul pasajului, autorul poate fi cel mai bine interpretat ca:

- a. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia evoluția televiziunii și a Internetului va constitui un factor de regres pentru specia umană
- b. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia evoluția televiziunii și a Internetului va constitui un factor de progres pentru specia umană
- c. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia Internetul evoluează în aceeași direcție cu televiziunea, dar la altă scară și cu alte mijloace
- d. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia evoluția televiziunii și a Internetului va constitui un factor de regres pentru specia umană

5. Scopul principal al ultimului paragraf din pasaj este acela de:

- a. a exprima concluzia la care ajunge autorul, că televiziunea și Internetul vor determina, în timp, schimbări majore la nivelul speciei umane
- b. a explica detaliat modul în care televiziunea și Internetul vor determina, în timp, schimbări minore la nivelul speciei umane
- c. a întări ideea potrivit căreia Internetul evoluează în aceeași direcție cu televiziunea, dar la altă scară și cu alte mijloace
- d. a analiza poziția autorului față de importanța mass-media pentru omul contemporan, mai ales pentru copiii zilelor noastre

6. În acest pasaj, scopul principal al autorului este cel mai probabil:

- a. să pună la îndoială corelația dintre evoluția televiziunii ori a Internetului și schimbarea felului de a gândi al speciei umane

- b. să explice care ar fi cauzele pentru care Internetul evoluează în aceeași direcție cu televiziunea, dar la altă scară și cu alte mijloace
- c. să susțină că evoluția televiziunii și a Internetului va determina schimbarea felului de a gândi al speciei umane
- d. să corecteze punctul de vedere cel mai răspândit privitor la relația dintre activitățile intelective ale scrisului ori cititului și modul de a gândi al oamenilor

Fie textul:

„Traduc zilele astea Sofistul lui Platon și întâlnesc următoarea explicație a unei specii de ignoranță: «Faptul de a ignora specificul unui suflet a cărui inteligență merge alături, deși dă asalt adevărului, nu-i nimic altceva decât o gândire-alături (228d)». Termenul grec tradus de mine aici literal prin «gândire-alături», spre a respecta jocul de cuvinte al lui Platon, este paraphronesis, un cuvânt compus rar, pe care un traducător francez recent (Nestor Cordero) îl traduce prin «délir». Constantin Noica îl reda prin «sminteală». Ideea lui Platon mi se pare a fi aceasta: unii oameni tind spre cunoaștere, se avântă către ea, dar n-o ating, ci inteligența lor – foarte reală – avansează în paralel cu ea. Gândesc, desigur, au consecuție, au coerență, produc silogisme, dar mersul lor rămâne aberant, alături de gândirea corectă și, bineînțeles, de realitate.

Un exemplu de paraphronesis mi-a oferit chiar în acea zi o postare pe FB a respectabilului pianist care este Andrei Vieru. El e, cum se știe, antivaccinist. Or, presupun că o provocare pentru acești oameni este aceea de a explica de ce numărul celor care reclamă efecte nocive, chiar fatale ale vaccinurilor rămâne, proporțional, foarte mic. Aici vine explicația: familiile vacciniste sunt vinovate pentru tăcere. În ce fel? Iată:

«Imaginați-vă ruda de sânge sau prin alianță care insistă ca fratele, părintele sau soțul să se vaccineze. Cel în cauză ascultă de povețe și presiuni: acceptă și se vaccinează. După care, decedează sau rămâne pe viață invalid. Ce credeți că va spune ruda? Că e, bineînțeles, o simplă coincidență. Vă mai mirați că rudele, în imensa lor majoritate, nu fac plângeri și nu raportează nimic? Ar însemna să raporteze împotriva lor însele. Ar fi nevoie de o conștiință morală cu totul deosebită, o aptitudine pe care aproape nimeni nu o are.»

Mi se pare într-adevăr un exemplu strălucit de paraphronesis să nu realizezi:

1) Că în acest fel se poate demonstra nu numai că vaccinurile anti-COVID omoară, dar și că toate vaccinurile omoară. Și, fiindcă vaccinurile sunt creația medicinei și a biologiei, care fabrică și toate medicamentele, se poate demonstra asemănător și că medicamentele în general omoară și, mai ales, că medicii și spitalele omoară, doar că o conspirație globală obligă la tăcere. Argumentul «moral» va fi valabil și aici, cel puțin în măsura în care foarte mulți se duc la medic după ce se sfătuiesc cu familia sau cu prietenii apropiați. Iar dacă în unele cazuri faptul nu e valabil, nu aflăm de ce și care e diferența între cazuri.

2) Teza unei conspirații «morale» generalizate nu explică de ce pacienții care nu mor, dar rămân suferinzi, nu deschid ei înșiși procese și nu reclamă malpraxis în mult mai multe cazuri decât se întâmplă. Aceștia nu răspund decât pentru ei înșiși. În fond, nu toți se vaccinează la sfatul familiei: unii o fac chiar împotriva sfatului acesteia, iar alții nu se sfătuiesc cu nimeni.

3) De ce ar păstra tăcerea ruda «vaccinistă», căreia i-a murit cineva din familie, sfătuit de ea să se vaccineze? Nu are suficientă conștiință morală, zice Vieru, spre a se autoculpabiliza. Numai că ea are o cale la îndemână de dezvinovățire: să afirme – cu totul îndreptățit, dacă persoana nu e de specialitate – că a fost de bună credință și a avut cele mai bune intenții, însă a fost dezinformată, înșelată de autorități și de medici. Dimpotrivă, cred că pe foarte mulți oameni o conștiință morală nu cine știe ce avansată i-ar împinge să reacționeze furioși, pentru că s-ar considera înșelați și abuzați, și să acuze autoritățile, tocmai pentru a nu lăsa culpa asupra lor: «N-am știut și deci sunt nevinovat. Acum știu însă și, dacă nu reclam, mă fac complice cu cei care m-au înșelat și devin vinovat», ar gândi ei probabil. Nu știu ce ar obiecta antivacciniștii, dar poate că ar răspunde că omul respectiv e

totuși vinovat, pur și simplu fiindcă n-a crezut în «gnoza» antivaccinistă, deși aceasta i-a fost comunicată pe toate canalele. Cine s-a abținut în necredință merită tot blamul.

Nu-mi fac iluzii că argumentele mele (ca și altele) i-ar putea clinti pe adepții acestei «gnoze» de pe pozițiile lor. «Gândirea-alături» merge în paralel cu drumul corect fără să se împiedice, fără să fie în criză de răspunsuri, fără remușcări și dubii. Ceea ce e îngrijorător e însă fenomenul de contaminare cu «paraphronesis» – ceea ce se vede și din unele comentarii la postarea în cauză. După cineva, membru al corpului universitar (Paul Dragoș Aligică), complicitatea «vaccinistă» indusă de autorități ar fi devenit aproape generală (cu excepția «gnosticilor»), cu scopul de a dilua orice responsabilitate concretă, așa că e natural să cadă tăcerea. În sine, faptul că o conspirație globală nu e denunțată de cei direct interesați decât în mod marginal sau aproape deloc devine, paradoxal, o dovadă puternică în favoarea existenței și puterii conspirației – cel puțin, în ochii adepților ei «gnostici», care gândesc prin apel la paraphronesis.

E ca în bancul acela sec:

– De ce are elefantul ochii roșii?

– Nu știu.

– Ca să se ascundă în cireș.

– Hmm!

– Ai văzut vreodată un elefant într-un cireș?

– Nu.

– Vezi ce bine s-a ascuns?» (Andrei Cornea – Elefantul din cireș,

<https://dilemaveche.ro/sectiune/editoriale-si-opinii/situatiunea/elefantul-din-cires-2286960.html>)

7. În contextul pasajului, autorul poate fi cel mai bine interpretat ca:

- a. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia unele dintre argumentele formulate pentru a susține o teorie de factură conspiraționistă sunt exemple de erori logice
- b. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia teoria antivaccinistă este un exemplu de teorie de factură conspiraționistă
- c. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia unele dintre argumentele formulate pentru a susține o teorie de factură conspiraționistă sunt exemple de erori logice
- d. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia teoria antivaccinistă este un exemplu de teorie de factură științifică

8. Scopul principal al ultimului paragraf din pasaj (în care este povestit bancul sec cu ochii roșii ai elefantului) este acela de:

- a. a analiza poziția autorului față de importanța gândirii critice pentru omul contemporan, mai ales pentru adepții unor teorii conspiraționiste
- b. a întări ideea potrivit căreia unele dintre argumentele formulate pentru a susține o teorie de factură conspiraționistă sunt exemple de erori logice
- c. a explica detaliat modul în care unele dintre argumentele formulate pentru a susține o teorie de factură conspiraționistă sunt exemple de erori logice
- d. a contrazice ideea potrivit căreia teoria antivaccinistă este un exemplu de teorie de factură conspiraționistă

9. În acest pasaj, scopul principal al autorului este cel mai probabil:

- a. să pună la îndoială corelația dintre teoria antivaccinistă și teoriile conspiraționiste
- b. să corecteze punctul de vedere cel mai răspândit privitor la corectitudinea logică a unora dintre argumentele formulate pentru a susține o teorie de factură conspiraționistă
- c. să explice care ar fi cauzele pentru care teoria antivaccinistă este un exemplu de teorie de factură conspiraționistă
- d. să analizeze detaliat modul în care se produc erorile logice în cazul unora dintre argumentele formulate pentru a susține o teorie de factură conspiraționistă

Fie textul:

„Nenorocirile și ticăloșiile descoperite în legătură cu unele aziluri de bătrâni au atras atenția asupra condiției precare și, de aici, vulnerabile a acestor semenii. Dar această precaritate trece mult dincolo de cazul concret respectiv sau de altele asemănătoare de la noi sau din alte părți. Adevărul este că, în contrapartidă cu lungirea considerabilă a vieții majorității oamenilor, obținută în ultima sută de ani mulțumită științei, tehnologiilor și condițiilor igienice, s-a produs și un fenomen negativ, uneori tragic: oamenii trăiesc în medie, ce-i drept, mult mai mult decât în trecut, vârste de optzeci, nouăzeci de ani nu mai sunt deloc o excepție și o curiozitate; dar, din păcate, destul de des calitatea vieții unor vârstnici e departe de a fi satisfăcătoare. Bolile zise degenerative, infirmitățile de tot felul, dar mai ales teribila demență senilă numită Alzheimer afectează tot mai mult un segment semnificativ al populației în ansamblu și unul considerabil al populației vârstnice. Bineînțeles că aceste boli erau mult mai puțin răspândite în rândul populației din trecut, mult mai tinere. Pentru mulți, senectutea, departe de a aduce calmul amintit și lăudat cândva de Cicero, vine cu o cohortă de necazuri care se agravează în ani. Viața omului bătrân poate deveni nu numai prelungă, dar și mizerabilă pe măsura prelungirii ei.

Și bineînțeles că dacă omul respectiv are familie, aceasta trebuie să îndure – și uneori nu pentru puțin timp – condiția precară a senectuții prelungite a unui părinte, soț sau bunic. Iar greutățile îngrijirii, mai ales în fazele avansate ale bolilor degenerative, nu sunt nici puține, nici mici și, bineînțeles, nici ieftine. Din păcate – iarăși ca o consecință a modernității –, familiile au acum puțini membri mai tineri și valizi, în schimb numărul vârstnicilor e, proporțional, tot mai mare. Pe scurt, omul bătrân și invalid devine adesea o povară materială, financiară, pe lângă una sufletească pentru familia sa – lucru pe care el însuși îl știe adesea și care constituie un motiv în plus de tristețe.

Există desigur această soluție a azilului – de multe ori inevitabilă chiar și pentru cei cu familii și cu atât mai mult pentru cei care nu mai au pe nimeni care să aibă grijă de ei. La modul ideal, se asigură măcar o îngrijire fizică corespunzătoare, uneori dublată de socializare, foarte necesară și ea. Dar chiar și când se realizează acest mod ideal, despărțirea de familie și de locuința personală, de rutinele vechi este traumatizantă atât pentru omul bătrân și invalid, cât și pentru membrii familiei, care nu o dată cunosc destule sentimente de culpabilitate. Pe când se trăia considerabil mai puțin, majoritatea oamenilor și a familiilor era scutită de multe dintre aceste probleme. [...]

Nu am o soluție. Calitatea îngrijirilor contează mult, dar problema în sine rămâne, cum spuneam, chiar și în condiții ideale. Opțiunea pentru sinuciderea asistată, înainte de sosirea cortegiului suferințelor și infirmităților – chiar dacă ar deveni în general legală –, nu e pentru toată lumea și, adesea, motive morale sau religioase o interzic. În rest, trebuie să așteptăm ca știința să aducă și calitatea senectuții la nivelul dimensiunii ei în ani.

Un mit grecesc povestește că un om, după ce a făcut un bine lui Zeus, a fost întrebat ce-și dorește drept răsplătă. Omul, fără minte, a cerut viață veșnică, uitând să ceară și tinerețe pentru această viață. Urmarea a fost că a trăit tot mai mizerabil, mai stăfădit, mai uscat și mai lipsit de carne și bucurii, până ce s-a transformat într-un greier, al cărui scârțâit n-ar fi decât un lament etern asupra condiției acelei bătrâneți disproporționat de lungi, cerută în mod nesăbuit, care mănâncă treptat ce a mai rămas viu și autentic din om.” (Andrei Cornea – Bătrânețe, haine grele, <https://dilemaveche.ro/sectiune/editoriale-si-opinii/situatiunea/batrinete-haine-grele-2285204.html>)

10. În contextul pasajului, autorul poate fi cel mai bine interpretat ca:

- a. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia știința ar fi capabilă să aducă și calitatea senectuții la nivelul dimensiunii ei în ani
- b. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia viața omului bătrân poate deveni nu numai prelungă, dar și mizerabilă pe măsura prelungirii ei

- c. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia senectutea, deși presupune confruntarea cu o serie de neajunsuri, nu este departe de a aduce calmul amintit și lăudat cândva de Cicero
- d. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia senectutea, departe de a aduce calmul amintit și lăudat cândva de Cicero, presupune confruntarea cu o serie de neajunsuri

11. Scopul principal al ultimului paragraf din pasaj este acela de:

- a. a contrazice ideea potrivit căreia progresul științific ori tehnologic le permit oamenilor secolului XXI să trăiască în medie mult mai mult decât în trecut, dar nu neapărat și mult mai bine
- b. a explica modul în care oamenii secolului XXI ajung să trăiască în medie mult mai mult decât în trecut, dar nu neapărat și mult mai bine
- c. a întări ideea potrivit căreia progresul științific ori tehnologic le permit oamenilor secolului XXI să trăiască în medie mult mai mult decât în trecut, dar nu neapărat și mult mai bine
- d. a analiza poziția autorului față de importanța progresului științific ori tehnologic pentru calitatea vieții omului contemporan, mai ales a vârstnicilor

12. În acest pasaj, scopul principal al autorului este cel mai probabil:

- a. să explice care ar fi cauzele pentru care oamenii secolului XXI ajung să trăiască în medie mult mai mult decât în trecut, dar nu neapărat și mult mai bine
- b. să corecteze punctul de vedere cel mai răspândit privitor la relația dintre progresul științific ori tehnologic și calitatea vieții omului contemporan, mai ales a vârstnicilor
- c. să susțină că, dacă se asigură o îngrijire fizică corespunzătoare, dublată de necesara socializare, internarea într-un azil a vârstnicilor poate fi o soluție eficientă pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă aceștia
- d. să pună la îndoială corelația dintre progresul științific ori tehnologic și calitatea vieții omului contemporan, mai ales a vârstnicilor

Fie textul:

„Din toate sondajele, efectuate de diverse institute de sondare a opiniei publice, reiese că românii sunt o națiune foarte credincioasă, cu frică de Dumnezeu și cu mare încredere în Biserică și în Armată. Altfel spus, cu frică de Autoritate, fie aceasta religioasă sau laică. Și, totuși...

Recentul scandal al azilelor din Voluntari pare dincolo de imaginația unui scenarist cinic. Și este cu atât mai incredibil cu cât țara e plină de persoane care-și declară credința la tot pasul și de politicieni care-și fac cruci ostentativ, mai ales atunci când televiziunile se află prin preajmă, și care sunt extrem de generoși cu Biserica – din banii publici, nu din buzunarul propriu –, convinși, probabil, că-și cumpără astfel îngăduința clerului și, indirect, pe cea divină (!).

Cea mai bună dovadă că e vorba despre multă, foarte multă ipocrizie în această paradă de creștinism butaforic este chiar distanța enormă dintre fapte – sordide de-a dreptul – și declarații – sforăitoare, auto-victimizante, pline de acuze la adresa «inamicilor politici», a «conspirațiilor», a «haștagiștilor» și «progresiștilor», declarații care pierd din vedere, sistematic, problema de fond: tratamentul inuman aplicat unor ființe lipsite de apărare. Ceea ce a lipsit din toate intervențiile publice ale celor vizați de ancheta jurnalistică a fost tocmai compasiunea, reacție firească din partea oricărei ființe umane în fața unor abuzuri precum cele documentate de jurnaliștii de la Centrul de Investigații Media și Buletin de București. Compasiunea a lipsit cu desăvârșire și în cazul celor care ar fi trebuit să intervină, în ultimii trei ani, în urma repetatelor sesizări și reclamații făcute de vecinii exasperați, de la mici funcționari până la inspectori, primar și miniștri. E imposibil de crezut că nu au știut nimic. Ignoranța nu e semnul inocenței, ci al incompetenței. Presupunând că, într-adevăr, nu au știut nimic (!), asta nu înseamnă că sunt nevinovați, ci total incompatibili cu funcțiile pe care

le dețin. Ignoranța (dacă ar fi să luăm în considerare această explicație) e sinonimă cu lipsa de responsabilitate și nu-i poate absolve de vină pe cei care ar fi trebuit să știe ce se petrece în instituții din subordinea lor și să intervină. Dacă, desigur, le-ar fi păsat. Dacă ar fi capabili de o minimă compasiune.

Și nu e vorba aici doar despre politicieni și funcționari publici, fie aceștia primari, inspectori, șefi (mai mari sau mai mici) sau miniștri, ci și despre toți cei care lucrează în acele azile, toți cei care au închis ochii și și-au încasat salariile, fără să simtă nevoia să se revolte. Cum oare s-a ajuns aici? Cum e posibilă această abrutizare iremediabilă, această atrofiere totală a empatiei, această definitivă amputare a bunului-simț?

Creștinismul a devenit, pentru mulți dintre contemporani, doar o coregrafie electorală și o mască, afișată ipocrit în spațiul public, o etichetă, dincolo de care nu se află niciun conținut. Valorile despre care vorbește Isus – iubirea aproapelui, smerenia, onestitatea, compasiunea față de cel aflat în suferință, discreția etc. – nu-și mai găsesc locul în retorica emfatică, nu și empatică, a celor care se bat cu pumnul în piept că ei sunt buni creștini. Asistăm la o dezgustătoare mimare a creștinismului, a cărui înțelegere se reduce, de ani buni, doar la gesturi exterioare: pupat icoane, bătut mătănii și «pelerinaje» la locuri sfinte, în excursii de plăcere, asigurate de firme de turism patronate de «sfinții părinți». Vina de această accelerată golire de conținut a doctrinei creștine sunt, în bună măsură, unii dintre reprezentanții clerului, care reduc credința la un unic principiu: «crede(-ne pe noi) și nu cerceta!».

Ceea ce s-a petrecut în azilele din Voluntari reflectă, din păcate, actuala stare a nației: o nație care nu-și respectă trecutul și care nu are nici o preocupare pentru propriul viitor. Atitudinea față de bătrâni și față de copii a autorităților (dar și a celor chemați să se ocupe de aceste două categorii, esențiale pentru buna funcționare a oricărei societăți), absența empatiei și disprețul categoric pentru tot ceea ce nu corespunde intereselor proprii spun multe despre iresponsabilitate socială, despre egoismul devenit virtute și despre abrutizare. Abrutizare, grobianism și mahalagism strident, omniprezente din păcate, promovate la ore de vârf, în emisiuni imunde, care inundă ecranele televiziunilor autohtone. O lume tot mai schimonosită și mai lipsită de valori.” (Carmen Mușat – Când compasiune nu e..., <https://www.observatorcultural.ro/articol/cind-compasiune-nu-e/>)

13. În contextul pasajului, autorul poate fi cel mai bine interpretat ca:

- a. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia românii sunt o națiune foarte credincioasă, cu frică de Dumnezeu și cu mare încredere în Biserică și în Armată
- b. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia lipsa compasiunii pentru suferințele vârstnicilor din anumite azile este specifică exclusiv politicienilor și funcționarilor publici
- c. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia românii nu li se poate reproșa nimic legat de atitudinea pe care o au față de bătrâni și față de copii
- d. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia românii trăiesc într-o lume tot mai schimonosită și mai lipsită de valori

14. Scopul principal al ultimului paragraf din pasaj este acela de:

- a. a contrazice ideea potrivit căreia atitudinea față de vârstnici ori față de copii este relevantă pentru calitatea morală a unei nații
- b. a explica modul în care s-a ajuns la o atrofiere totală a empatiei românilor, la o definitivă amputare a proverbialului lor bun-simț
- c. a analiza poziția autorului față de importanța atitudinii față de vârstnici ori față de copii pentru calitatea morală a unei nații
- d. a întări ideea potrivit căreia atrofierea totală a empatiei românilor este cauzată de faptul că, pentru mulți dintre contemporani, creștinismul a devenit doar o mască, afișată ipocrit în spațiul public, o etichetă, dincolo de care nu se află niciun conținut

15. În acest pasaj, scopul principal al autorului este cel mai probabil:
- să pună la îndoială corelația dintre atitudinea față de vârstnici ori față de copii și calitatea morală a unei nații
 - să corecteze punctul de vedere cel mai răspândit privitor la faptul că românii sunt o națiune foarte credincioasă, cu frică de Dumnezeu și cu mare încredere în Biserică
 - să susțină că românii sunt într-adevăr o națiune foarte credincioasă, cu frică de Dumnezeu și cu mare încredere în Biserică
 - să explice care ar fi cauzele pentru care, pentru mulți dintre români, creștinismul a devenit doar o mască, o etichetă, dincolo de care nu se află niciun conținut

Fie textul:

„Franța își trăiește propriul moment George Floyd. Acum trei ani, uciderea de către un polițist a unui bărbat de culoare din Minneapolis a provocat o revoltă care a durat mai multe săptămâni. La Nanterre, o suburbie a Parisului, Nahel M. a fost împușcat în piept de un polițist, după ce a refuzat, în repetate rânduri, să se conformeze somației de a opri autovehiculul. Conducea fără permis (fiind minor) o mașină înmatriculată într-o altă țară despre care se presupunea că era furată. Urmărit de poliție pe străzile orașului, timp de mai multe zeci de minute, a încălcat câteva reguli de circulație punând în pericol viața pietonilor – au explicat polițiștii. Tânărul cu origini algeriene era cunoscut pentru numeroase infracțiuni minore, însă nu avea un dosar penal. Primele relatări ale presei au insistat tocmai pe trecutul infracțional al victimei. Însă videoclipul unui martor care a înregistrat scena cu telefonul mobil a infirmat versiunea oficială: acolo se văd doi polițiști care stau lângă ușa șoferului și o mașină galbenă. Unul dintre ei își îndreaptă arma spre șofer și-l amenință că o să-l împuște în cap. Mașina avansează încet, apoi se aude împușcătura. În 2017, guvernul lui Macron a introdus o reformă care le-a permis polițiștilor să-și folosească arma din dotare, dacă cel interpellat nu respectă ordinele – și asta chiar dacă nu există un pericol iminent. O reformă care a făcut ca violența polițienească să crească exponențial în Franța. Ofițerul e anchetat de Procuratură, și justiția franceză va stabili dacă a acționat conform legii. Dar procesul nu va mai putea face dreptate pentru victimă... În Statele Unite, ca și în Franța, cei săraci și marginalizați se revoltă împotriva forțelor polițienești – și împotriva Statului.

În suburbiile franceze, încrederea în autorități este scăzută, iar ciocnirile sunt frecvente. Moartea tragică a lui Nahel a eliberat o furie latentă. Astfel de episoade s-au mai petrecut în istoria recentă – de pildă, în 2005. Extraordinară e amploarea pe care au luat-o protestele, care s-au extins acum dincolo de periferiile sărace, ajungând în Capitală și în centrul orașelor mari.

Furia și indignarea sunt greu de stăpânit. Prezența intimidantă a polițiștilor, adesea înarmați, verificările dese și arbitrare ale actelor de identitate, camerele de supraveghere – toate acestea le induc adolescenților, în special celor din familii de emigranți, ideea că trebuie în permanență să-și justifice existența în fața autorităților franceze: sunt nedoriți, deci nevoiți mereu să se supună și să dea explicații. Într-o țară în care egalitatea în fața legii e garantată de Constituție, ei sunt tratați cu suspiciune: sunt suspecti pentru ceea ce sunt, nu pentru ceea ce (poate) au făcut. Pentru ei, Statul înseamnă pur și simplu violență – uneori fizică, nu doar simbolică –, și nu garantul unei justiții sociale, darămite al bunăstării. Mica delincvență a tinerilor din aceste cartiere mărginașe e adesea un semn de revoltă la adresa autorităților mai degrabă decât o soluție de supraviețuire în sărăcie. Izolarea din suburbiile Capitalei i-a împins pe cei năpăstuiți către o logică a confruntării cu tot ceea ce poartă însemnele puterii: autoritatea publică, dar și afacerile «cu blazon», care le sunt absolut inaccesibile (magazine cu articole de lux, restaurante scumpe etc.). Așa că, pe măsură ce violența polițienească a crescut, s-au amplificat și furia & revolta celor săraci și neputincioși. La răzmerițele din ultimele zile au fost incendiate sute de autovehicule, zeci de sedii administrative, dar și clădiri «nevinovate»: creșe, școli, stații de autobuz etc. – astfel încât e

greu să mai tragi vreo concluzie legată de ținutele predilecte ale revoltaților ori să deduci care le sunt motivațiile. [...]

Multă vreme s-a crezut că astfel de răzmerițe se produc pe fondul absenței statului în aceste cartiere altfel decât prin intermediul poliției. Dar, începând cu anii 2010, guvernul chiar a investit în remodelarea zonelor Capitalei abandonate de autorități. Pentru a grăbi integrarea, s-au deschis școli, oficii pentru asistență socială, centre culturale & multimedia, săli de sport. S-au activat fonduri pentru organizații nonguvernamentale care sprijină integrarea tinerilor (Nahel M. fusese, de altfel, unul dintre beneficiari), s-a încurajat dezvoltarea unor mici afaceri de cartier care să ofere perspectiva bunăstării etc. Mobilitatea socială a acestor tineri e încă redusă, în ciuda eforturilor Statului. Iar rezultatele sunt greu de măsurat. Dar când vezi că până și această brumă de infrastructură socială locală a fost atacată în timpul revoltelor, îți vine să te întrebi ce altceva ar mai putea face Statul pentru a recupera marginea.” (Matei Martin – *Violența care naște violență*, <https://www.observatorcultural.ro/articol/violenta-care-naste-violenta>)

16. În contextul pasajului, autorul poate fi cel mai bine interpretat ca:

- a. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia moartea tragică a lui Nahel a eliberat furia latentă a marginalizaților de tot felul
- b. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia revolta violentă a marginalizaților de tot felul împotriva statului francez este complet justificată moral
- c. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia, în Statele Unite și în Franța, cei săraci și marginalizați se revoltă împotriva forțelor polițienești – și împotriva Statului
- d. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia, în Statele Unite și în Franța, cei săraci și marginalizați se revoltă împotriva forțelor polițienești – și împotriva Statului

17. Scopul principal al ultimului paragraf din pasaj este acela de:

- a. a contrazice ideea potrivit căreia abandonarea de către autorități a zonelor de la periferia Parisului justifică în totalitate revolta violentă a marginalizaților împotriva statului francez
- b. a explica modul în care politicile și investițiile guvernului francez ar putea contribui la reintegrarea socioeconomică a zonelor de la periferia Parisului
- c. a întări ideea potrivit căreia abandonarea de către autorități a zonelor de la periferia Parisului justifică moral revolta violentă a marginalizaților împotriva statului francez
- d. a analiza poziția autorului față de rolul/importanța politicilor și a investițiilor statului pentru refacerea climatului socioeconomic al zonelor de la periferia Parisului

18. În acest pasaj, scopul principal al autorului este cel mai probabil:

- a. să pună la îndoială corelația dintre statutul lor socioeconomic și comportamentul violent al populației din suburbii
- b. să explice care ar fi cauzele pentru care statul francez este la fel de vinovat ca cel al SUA pentru recenta escaladare violentă a conflictelor socioeconomice
- c. să susțină că problemele care au determinat recenta escaladare violentă a conflictelor socio-economice din Franța sunt dificil de analizat și, mai ales, de soluționat
- d. să corecteze punctul de vedere cel mai răspândit privitor la relația dintre statutul lor socio-economic și comportamentul violent al populației din suburbii

Fie textul:

„– *«Gigi Becali, reacție fabuloasă despre David Popovici! Îi atacă pe Radu Banciu și Cristian Tudor Popescu.»* – ProSport

– *«Gigi Becali dă de pământ cu Radu Banciu și Cristian Tudor Popescu după ce David Popovici și-a pierdut titlul de campion mondial.»* – Știripesurse.ro

– *«Becali, enervat de CTP și Radu Banciu. Finanțatorul îl apără pe David Popovici».* – Evenimentul Zilei

- «Gigi Becali, reacție despre David Popovici: «El e fenomen!». S-a luat de Banciu și CTP.»
- Fanatik
- «Polemică națională creată de rezultatele lui David Popovici la Fukuoka. Gigi Becali i-a distrus pe Radu Banciu și CTP.» – Cancan

Dau cu ochii de snopul acesta de titluri în ceea ce se cheamă «presă». Nu înțeleg nimic. Caut să văd ce-a zis G. Becali despre subsemnatul. Și găsesc: «Păi, da ce, vrei să facem ca Banciu sau ca ăsta, Cristian Tudor Popescu? Păi, aia nu e înfrângere dacă ești pe locul 2 (care loc 2?, că Popovici a fost pe 4 și 6 – n.m.) și nu i s-a doborât recordul mondial. Ce, este mașină? Și mașina, dacă e Mercedes și concurează cu Dacia, poate face o pană și o învinge Dacia.» Atât. Pomind de la această scânteiere a luminii bisericii din Pipera se anunță, deci, în rafale, că îl atac pe David Popovici, că sunt atacat la rândul meu, că se dă de pământ cu mine, că sunt, carevasăzică, distrus.

Culmea este că în spatele behăielii lui Becali e bezna, beznă curată! Cristian Tudor Popescu ăsta n-a scos niciun cuvânt, nici măcar un oftat, despre înfrângerile lui David Popovici – nada, nix, nema. Și n-am făcut-o din două motive:

1. Deși știu să înot, nu sunt comentator de natație.
2. Nu cred că e mare lucru de comentat. Un tânăr și mare campion, cum este David Popovici, are o «decădere», cum ar zice G. Becali, după un șir de performanțe uluitoare. Din care are toate șansele să iasă și să învingă din nou.

Pe această bază, numele îmi este lipit printr-un «și» de al unei persoane cu care am tot atâta în comun cât am cu maimuța urlătoare din Paraguay.

Pe această bază, sunt declarat împământat, desființat.

Iată, deci, stimați cititori de ce e capabilă «presa» zilei de azi: face mult mai mult decât din rahat bici, face rahat din nimici.” (Cristian Tudor Popescu – Popovici, bici, nimici, <https://www.qsp.ro/opinii/editorial-ctp-popovici-bici-nimici-706112.html>)

19. În contextul pasajului, autorul poate fi cel mai bine interpretat ca:

- a. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia în presa contemporană asistăm la o degradare a calității actului jurnalistic
- b. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia titlurile bombastice din presa contemporană fac mai mult rău, decât bine, calității demersului jurnalistic
- c. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia în presa contemporană asistăm la o degradare a calității actului jurnalistic
- d. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia titlurile bombastice din presa contemporană fac mai mult bine, decât rău, calității demersului jurnalistic

20. Scopul principal al ultimului paragraf din pasaj este acela de:

- a. a analiza poziția autorului față de importanța titlurilor date articolelor din presă pentru calitatea actului jurnalistic
- b. a întări ideea potrivit căreia în presa zilelor noastre calitatea demersului jurnalistic suferă o degradare considerabilă
- c. a explica modul în care, după un șir de performanțe uluitoare, înotătorul român David Popovici a ajuns să piardă titlul de campion mondial
- d. a contrazice ideea potrivit căreia în presa zilelor noastre calitatea demersului jurnalistic suferă o degradare considerabilă

21. În acest pasaj, scopul principal al autorului este cel mai probabil:

- a. să pună la îndoială faptul că în titlurile articolelor apărute recent în presă numele său ar fi trebuit să fie alăturat de cel al lui Radu Banciu
- b. să corecteze punctul de vedere cel mai răspândit privitor la capacitatea înotătorului român David Popovici de a-și reveni și de a obține din nou performanțe remarcabile

- c. să explice detaliat care ar fi cauzele pentru care numele său a fost pomenit în titlurile articolelor apărute recent în presă
- d. să analizeze succint modul în care se degradează, în presa contemporană, calitatea actului jurnalistic

Fie textul:

„Dick Fosbury, «aur» la JO din Mexic, 1968, la săritura în înălțime, a fost considerat, de mulți, «inventatorul» tehnicii de arcuire pe spate. În realitate, o fetiță de 13 ani este «descoperitoarea».

Își amintea perfect momentul primei sărituri: mergea la o școală mică din South Otter, erau Zilele Sportului și voia să-și învingă cea mai bună prietenă. Așa că pe la nouă ani, după moda vremii, a forfecat, a trecut peste ștachetă, rezemată pe două bețe, și a aterizat pe nisipul din curte. S-a julit, a plâns olecuță de durere.

Tatăl, văzând-o, i-a amenajat un locușor, luând niște plase, mergând la un magazin de mobilă second-hand și venind acasă cu un fel de spumă din care a făcut câțiva baloți, prima ei «saltea».

Până la 11 ani, Debbie Brill a atacat astfel săritura în înălțime: cu picioarele înainte, tăind aerul. Nimeni nu s-a gândit la forma literei J.

«Am mers pe instinct», avea să declare ea, peste ani. Și-a luat avânt, și-a calculat pașii, dar, când a ajuns în fața bețișorului de lemn, a dat să-l sară cu spatele la el, cu fața spre cer, trăgându-și, imediat, pantofii de sport.

«Instinctul mi-a spus să zbor»

«N-am avut nevoie de niciun antrenor, nimeni nu mi-a impus nimic, habar nu aveam de această tehnică. Pur și simplu instinctul mi-a spus să alerg și să zbor.» La 13 ani, fata din British Columbia, Canada, revoluționase această disciplină.

Primul record mondial la săritura în înălțime (feminin) datează din 20 mai 1922, 1,46 m, Nancy Voorhees (SUA). În momentul în care Debbie Brill a venit cu noul ei stil, Iolanda Balaș era cea mai bună din lume, cu 1,91. Actualmente, Stefka Kostadinova (Bulgaria) deține supremația mondială, cu 2,09 m, la Roma, în 1987.

«Încercam să-mi ridic șoldurile, pentru a putea sări cât mai sus», își amintea. Nu-i era deloc ușor. Lumea sportului era obișnuită cu stilul vechi, a fost botezată «Ciudata», pentru că nu mai forfeca. Și-a găsit, curând, un aliat, pe Pete Swensson, un antrenor care i-a convins părinții că trebuie să o lase la atletism, pentru că e bună în ceea ce face.

La un «duel» între cei din Columbia Britanică și cei din Oregon, Brill a auzit că un băiat ceva mai mare, cam pe la vreo 19 ani, îi imită săritura, pe spate. S-a bucurat enorm. «Am simțit o ușurare formidabilă. Acum eram doi ciudați.»

Norvegia a râs de stilul ei

La 14 ani, în ianuarie 1967, Debbie a concurat în Kelowna. Toți ceilalți sportivi s-au apucat de forfecare, unii au încercat ceva demn de Charlie Chaplin, pe burtă, doar ea și-a văzut de «Brill Bend»: a reușit 1,50 m, cu peste opt centimetri mai sus ca toate săriturile sale de până atunci.

A mers în Oslo, pe Stadionul Olimpic. Europa nu văzuse, încă, stilul cel nou de săritură. «Toată lumea a râs de mine, de fata cea slăbuță. Aproape la fiecare atlet au bătut din palme, pe ritm, la mine s-au oprit și-și dădeau coate. Și în Marea Britanie ori Suedia mă priviseră ciudat, dar aici s-au apucat să râdă ca și cum pe gazon rula o comedie. Logic, de emoție, am terminat pe ultimul loc!»

A continuat să sară: 1,99 m în 1982, record al Canadei. Apoi, în 1999, la 46 de ani, a devenit cea mai bună din lume la +45 de ani, cu 1,76!!!

Zilele trecute, marele Dick Fosbury, considerat unul dintre cei mai mari atleți din toate timpurile, campion olimpic la săritura în înălțime, în Mexic, 1968, s-a stins la 76 de ani. Atinsese, cu noua tehnică, botezată «Fosbury Flop», 2,24. Toți l-au ovaționat, s-au scris pagini întregi despre inovatorul său stil și despre cum acesta poate aduce noi recorduri. Dar s-a retras după Mexico.

La cinci ani după incredibila sa performanță, a ajuns în Spania. Jurnalisti de aici prinseră a-l felicita, moment în care i-a întrerupt.

«Să fie clar, nu eu am venit cu acest stil! N-a fost un el, ci o ea! La o reuniune athletică, antrenorul meu de atunci mi-a spus că o fetiță sare oarecum ciudat, fără acea forfecare, ci cu spatele la bară, cu ochii spre cer. La o zi distanță, i-am adoptat stilul. Nu mi-a ieșit din prima, dar era clar că dădea roade. Ea a ajuns la Jocurile Commonwealth-ului, eu am devenit campion olimpic, cu record inclus. Aceasta este diferența!»

Fetița despre care vorbea Fosbury era Debbie Arden Brill.

«Invenția» sa nu a fost recunoscută, niciodată, la cotele la care ar fi trebuit.” (Cătălin Opreșan – „N-a fost un el, ci o ea!”, <https://www.gsp.ro/opinii/povestile-lui-oprisan-debbie-arden-brill-dick-fosbury-691308.html>)

22. În contextul pasajului, autorul poate fi cel mai bine interpretat ca:

- a. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia istoria este scrisă de învingători
- b. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia, câteodată, istoria sportului poate fi și nedreaptă
- c. fiind în totalitate de acord cu ideea potrivit căreia noua tehnică de săritură în înălțime (pe spate) este pe bună dreptate denumită „Fosbury Flop”
- d. fiind în total dezacord cu ideea potrivit căreia noua tehnică de săritură în înălțime (pe spate) este în mod nedrept denumită „Fosbury Flop”

23. Scopul principal al ultimului paragraf din pasaj este acela de:

- a. a contrazice ideea potrivit căreia istoria este scrisă de învingători
- b. a explica modul în care noua tehnică de săritură în înălțime (pe spate) a ajuns să fie în mod nedrept denumită „Fosbury Flop”
- c. a întări ideea potrivit căreia, cu atleta Debbie Arden Hill, istoria sportului a fost nedreaptă
- d. a analiza poziția autorului față de importanța tehnicii adoptate la săritura în înălțime pentru performanțele sportive obținute

24. În acest pasaj, scopul principal al autorului este cel mai probabil:

- a. să explice care ar fi motivele pentru care putem considera că istoria sportului a fost nedreaptă cu săritoarea în înălțime Debbie Arden Hill
- b. să corecteze punctul de vedere cel mai răspândit privitor la importanța tehnicii adoptate la săritura în înălțime pentru performanțele sportive obținute
- c. să susțină că noua tehnică de săritură în înălțime (pe spate) este pe bună dreptate denumită „Fosbury Flop”, căci învingătorului i se cuvine totul („The winner takes it all”)
- d. să pună la îndoială corelația dintre tehnica adoptată la săritura în înălțime și performanțele sportive obținute

Fie textul:

„În iulie 1966, Elisabeta a II-a acorda Cupa Jules Rimet, trofeul mondial, «căpitanului» Bobby Moore, care tocmai «driblase» un cancer.

Îi cunoștea, pe scurt, povestea din ultima perioadă. I se spusese că fusese depistat cu un cancer testicular, cu doi ani înainte, în 1964. Orhiectomie. Pierderea unui testicul. Când auzise că e vorba despre «căpitanul» naționalei, cel care urma să conducă trupa din Albion la Campionatul Mondial chiar de acasă, întrebă, oarecum temătoare: «Dar mai poate juca fotbal?»

RĂSPUNSURI – ITEMI PE CAPITOLE

GÂNDIRE CRITICĂ

Capitolul 1: Introducere în logică și argumentare

Item	Răspuns
1.	c
2.	b
3.	a
4.	d
5.	a
6.	c
7.	a
8.	b
9.	d
10.	b
11.	c
12.	a
13.	c
14.	d
15.	b
16.	d
17.	a
18.	c
19.	a
20.	b
21.	d
22.	b
23.	c
24.	a

25.	c
26.	d
27.	b
28.	d
29.	a
30.	c
31.	a
32.	b
33.	d
34.	b
35.	c
36.	a
37.	c
38.	d
39.	b
40.	d
41.	a
42.	c
43.	a
44.	b
45.	d
46.	b
47.	c
48.	a